

**Conferința Națională Multidisciplinară
„PROFESORUL ION D. LĂZĂRESCU
FONDATORUL ȘCOLII ROMÂNEȘTI
DE TEORIA AȘCHIERII”**

Ediția a VIII-a

Cugir, 13 decembrie 2024

COLOANA CUGIREANĂ A RECUNOȘȚINȚEI INFINITE

Aurel VOICU

THE CUGIREAN COLUMN OF INFINITE GRATITUDE

The promotion and enhancement of the public forum monument (MFP), the "Gratitude Column" is presented in a unique way by specifying the correspondence of important events in the history of the Cugir Iron and Steel Factory, with one of the 13 modules of the gratitude column. Remarkable technical products of the factory established in 1799 are recorded case by case. The column was erected in 1974, on the occasion of the visit of the Romanian head of state to the city of Cugir.

Cuvinte cheie: coloană, recunoștință, monument de for public, modul, oțel, fier.

1. Introducere

Cugirul, prin produsele Fabricii de Fier și Oțel, actuala Uzină Mecanică Cugir, a dobândit un prestigiu industrial românesc de prim rang, relevant prin: concepție, proiectare, execuție, calitate, precizie și

noutate, performanța fiind definitivă. Prin însușirile menționate, produsele fabricii îndeplinesc criteriile de a fi considerate produse de importanță națională. O bună parte dintre ele fiind unicate în România.

Cugirul este un întreg complex de tradiție veche, cultură, istorie, artă, dar și foarte multă știință și tehnică.

Promovarea, respectiv punerea în valoare a monumentului de for public (MFP), „Coloana recunoștinței”, se prezintă în mod inedit prin precizarea corespondenței unor evenimente importante din istoria Fabricii de Fier și Oțel Cugir, cu câte unul din cele 13 module ale coloanei recunoștinței. Se consemnează de la caz la caz și produse tehnice remarcabile ale uzinei înființată în anul 1799.

Coloana a fost ridicată în anul 1974, cu prilejul vizitei șefului statului român în orașul Cugir (pentru a doua oară, prima fiind în anul 1972).

Ideea, coordonarea proiectării și execuției, ca și montajul a aparținut fostului director tehnic al uzinei în perioada 1960-1989, regretatul ing. Sârb Nicolae.

În arhiva Uzinei Mecanice Cugir nu au fost găsite documente care să cuprindă referiri la ridicarea monumentului și mai ales semnificația fiecăruia din cele 13 module.

Numerotarea a celor 13 module se prezintă cursiv de la 1 la 13, însă cu referire la poziția numerică a ordinii, de jos în sus, respectiv succesiunea evenimentelor în timpul perioadei 1766-1974, care au marcat și determinat evoluția fabricii și orașului Cugir.

Bazându-ne pe prezentate, și studiind datele istorice ale uzinei, existente în bibliografia anexată [3], și luând în considerare și faptul că autorul a fost prezent în Cugir și în Uzina Mecanică în perioada 1952-1995 s-a redactat prezentul studiu.

De menționat prezentarea regretatului tehnician principal în Uzina Mecanică Cugir, domnul Szuhai Petru Ladislau (1952-2024) care a insistat asupra semnificației modulelor MFP – Coloana recunoștinței - varianta Cugir, afirmând: fiecare modul are corespondență cu un eveniment foarte important din istoria Fabricii de Fier și Oțel Cugir, dar nu se știe exact.

Fig. 1 Coloana Cugireană a recunoștinței infinite

2. Tabloul corespondenței

Module - evenimente importante istorice ale Fabricii de Fier și Oțel Cugir, în perioada 1766-1974.

Precizare: numerotarea poziției modulelor s-a realizat succesiv în ordine crescătoare însă pe planșa coloanei s-a realizat de jos în sus, respectiv, conform timpului evenimentului.

1. *Anul 1766* - Apare Conscripția satului Grăniceresc Cugir (cuprinde numai locuitorii cultului greco-catolic, urmările acestei măsuri au fost următoarele:

- „Spargerea” religioasă a satelor Cugir și Vinerea.
- Ortodocșii sunt îndepărtați, stabilindu-se în zone montane.
- Apar cătunele: Bocșitură, Bucuru, Călene, Fețeni, Goășele, Mugești în zona Cugirului și cătunul Cucuiș în zona Hunedoarei.

2. *Anul 1793*- Apare „Conscripția stabilimentelor industriale” dată către statul austro-ungar în Transilvania. Consecințe:

- Este nominalizată localitatea Cugir pentru o locație de fabrică metalurgică.
- Motivul nominalizării: existența în zona de graniță cu Țările Române, precum și existența apei și a lemnului de înaltă calitate.

3. *Anul 1799* – la ființă Fabrica de Fier și Oțel. Se pune baza unei industrii metalurgice. Numărul lucrătorilor fiind 96-100. Fabrica se construiește pe pământurile grănicerilor. Se produce și oțelul pudlat. În anul 2024 fabrica a aniversat 225 de ani de la înființare. Majoritatea lucrătorilor erau străini catolici, din Ungaria, Austria, Cehia, Slovacia, ș.a.. Modulul 3 este singurul mai mare din cele 13.

4. *Anul 1873* – Marele Crah al Băncii Vieneze, cea mai mare criză economică mondială, cunoscută până atunci. Este afectată economia mondială. De exemplu la Timișoara din 13 întreprinderi similare cu cea din Cugir 10 au dat faliment. Fabrica cugireană a continuat producția având cerință mare pentru oțelul pudlat, datorită calității acestuia și prețului de cost redus. Un argument de excepție fiind lipsa sulfului din structura materialului datorită combustibilului utilizat, lemn de fag uscat, față de cărbunele de mină, huiă sau antracitul care conțin mult sulf. Notă: Lipsa sulfului din structura metalului- fierul, permite sudarea/ lipirea prin forjare a foilor de platbande, fără material de adaos (sudura electrică sau autogenă cu material de adaos era puțin dezvoltată). Numărul muncitorilor nu trecea cu mult peste 106. Se înființează depozite intermediare pentru oțelul pudlat la Sebeș, Alba-Iulia, Turda, Sibiu, Târgu-Mureș și Brașov pentru a ușura comercializarea și transportul. Cugirul a comercializat oțelul pudlat în Țările Române, Europa, chiar și în Orient.

5. *Anul 1880* – Fabrica este dotată cu mașini cu abur, astfel crește producția și scade prețul de cost. Numărul lucrătorilor/muncitorilor trece de 200. Se produc și se comercializează produse din oțel și fontă, profile și piese turnate.

6. *Anul 1905* – Trenul CFR intră în Cugir, mai întâi cel de marfă în 1905 și cel de călători în 1906. De atunci materia primă, lingouri din fontă de la Govăjdia – Hunedoara, s-a adus cu trenul până în fabrică. Anterior existau peste 80 care (vehicule) care transportau fonta. Din momentul apariției trenului, numărul acestora s-a redus, apărând un conflict între cărauși și autorități.

7. *Perioada 1919-1920* – Fabrica de Fier și Oțel Cugir trece în proprietatea statului Român. Apare stabilitate și bună perspectivă economică. Apar comenzi din parte statului.

8. *Perioada 1933-1934* – Vizita regelui Carol al II-lea. Acesta promite și acordă 100 de milioane de lei pentru redresarea economică și tehnică a fabricii. Fabrica avea nevoie de dotări și comenzi urmare a crizei economice din perioada 1929-1933. Se pun bazele procesului de producție mai performant. Se fac eforturi pentru obținerea de comenzi cu caracter militar. Fabrica își schimbă numele în Uzinele Metalurgice Copșa Mică-Cugir.

9. *Anul 1935* – Intră în producție produse militare. O primă comandă/contract pentru 500 bucăți puști mitraliere, calibru 7,92 mm și 9 milioane de cartușe Zbrojovka Brno. Se procură utilaje pentru armamentul și muniția comandată. Se militarizează uzina, se restricționează accesul în Cugir și în uzină. La intersecția drumului/șoselei Șibot-Cugir cu drumul principal de la Șibot se pun tăblițe de avertizare cu textul „Accesul străinilor interzis” sau „Fotografiatul interzis”.

10. *Perioada 1946-1948* – Intră în fabricație mașina de cusut casnică- „Casnica” și mașina de cusut industrială „MCI – 1”. În anul 1948 cu primele 1204 mașini de cusut industriale, se dotează Fabrica de Confecții București – APACA, construită în timp de 6 luni, cu ajutorul Șantierului Național al Tineretului (la care a fost prezent și autorul prezentului studiu). Mașinile erau foarte căutate de croitoresele din România și nu numai, mai ales „Casnica”. În timp s-au fabricat peste 500.000 de mașini de cusut industriale și peste 1.500.000 de mașini de cusut (Casnica).

11. *Perioada 1947-1952* – Modernizarea parcului propus de mașini unelte și intrarea în producție a unor mașini noi proiectate la Cugir. Astfel Cugirul a devenit în timp un centru industrial performant de mașini unelte, mașini de cusut și tehnică militară.

12. *Perioada 1952-1953* – Produsele uzinei sunt expuse la Târgul Internațional București. Se aduc tineri absolvenți de școli profesionale din mai toate regiunile țării, care se stabilesc în Cugir. Se construiesc blocuri pentru familii și tineret. Se ajunge la peste 1000 apartamente și 12 blocuri cu peste 720 de camere pentru nefamiliști. Se obțin comenzi pentru mașini unelte, mașini de cusut și desigur tehnică militară. Se dezvoltă foarte mult compartimentul de Cercetare , Proiectare Produse și Tehnologii.

13. *Perioadele 1964-1972 și 1972-1974* – Reorganizarea fluxurilor de producție în principal la fabricarea mașinilor unelte și secția mașini de cusut. Se aplică un nou sistem tehnologic integrat la secția mașini - unelte și la cea de cusut, pe bază de bandă de transfer, productivitatea și calitatea crescând simțitor, cu peste 50%. Același fenomen se

produce la secția de mașini de spălat, la fusuri pentru industria textilă, etc. Fondul de investiții crește cu peste 200%, construindu-se hale noi: Electrocuplaje, Broșe, Mașini de spălat. Exporturile ajung (în timp) la 65 de state și 6 continente.

În perioada 1972-1974 – Au avut loc două vizite ale șefului statului la Cugir, cu care ocazie s-a ridicat și MFP – Coloana recunoștinței.

„Să prefacem săbiile în pluguri”, semnalul de intrare în Cugir.

BIBLIOGRAFIE

[1] Cristian Ioan Popa - În Cugir- schiță monografică, 2005

[2] Mircea Bejan- Inginerie Cugir – Conferința Națională Multidisciplinară „Profesorul Ion D. Lăzărescu fondatorul școlii românești de teoria așchierii”, 2018

[3] Documente care cuprind date relevante privind evoluția Uzinei cugirene

a. Întreprinderea Mecanică Cugir, la 175 aniversare (1799-1974), 1974- autor colectiv

b. Monografia Cugir 500 (1493-1993) coordonator ing. Voicu Aurel și prof. Szappanyos Elena, ș.a.

[4] Berian Augustin – Monografia Cugirului, 1932 (manuscris), tipărit și publicat în anul 2013

[5] Voicu Aurel - Inginerie Cugir – Conferința Națională Multidisciplinară Profesorul Ion D. Lăzărescu fondatorul școlii românești de teoria așchierii, 2018

Master ing. Aurel Voicu
Membru AGIR - Filiala Alba